

บทความพิเศษ "เมื่อระบบการศึกษาของไทยล้มเหลว"

☛ นำเสนอเมื่อ 3 มี.ค. 2559

29 กุมภาพันธ์ 2559 พลันที่รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสที่สี่และภาพรวมปี 2558 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) หรือสภาพัฒน์ฯ ถูกเผยแพร่ออกมา ผู้เขียนได้มีโอกาสศึกษาสไลด์ประกอบการรายงาน ก็ให้สะดุดกับข้อมูลเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาที่ดูเหมือนยิ่งระดับการศึกษาสูงขึ้น ความสามารถทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของเยาวชนของชาติดูจะแยลง แมดูเหมือนในระดับการศึกษาเดียวกันเมื่อเวลาผ่านไปค่าเฉลี่ยของผลการสอบดูเหมือนจะทรงๆ ค่อยไปทางขยับตัวสูงขึ้นบางเล็กน้อย

ต่อเมื่อขำเลียงมองไปที่กราฟแท่งแสดงร้อยละของรายจ่ายการศึกษาภาครัฐต่อ GDP ที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่าประเทศไทยมีการลงทุนไปกับการศึกษาเป็นสัดส่วนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับ ญี่ปุ่น และประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่ม AEC ถ้าข้อมูลในกราฟซึ่งอ้างมาจาก UNDP ปี ค.ศ.2014 ที่ระบุว่าไทยลงทุนไปกับการศึกษาคิดเป็นสัดส่วน 7.6% ของ GDP แล้วเกิดอะไรขึ้นกับระบบการศึกษาไทย?

การพัฒนาคุณภาพการศึกษายังต้องเร่งดำเนินการต่อไป

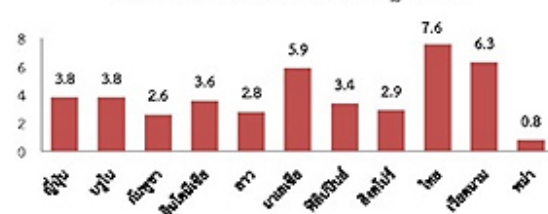
ผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้น ป.6 และ ม.3

วิชาหลัก	คะแนนเฉลี่ย				
	2553	2554	2555	2556	2557
ประถมศึกษาปีที่ 6					
ภาษาไทย	31.22	50.04	45.68	45.02	44.88
สังคมศึกษา	47.07	52.22	41.22	38.31	50.67
ภาษาอังกฤษ	20.99	38.37	36.99	33.82	36.02
คณิตศาสตร์	34.85	52.40	35.77	41.95	38.06
วิทยาศาสตร์	41.56	40.82	37.46	37.40	42.13
มัธยมศึกษาปีที่ 3					
ภาษาไทย	42.80	48.11	51.48	44.25	35.20
สังคมศึกษา	40.85	42.73	47.12	39.37	46.79
ภาษาอังกฤษ	16.19	30.49	28.71	30.35	27.46
คณิตศาสตร์	24.18	32.08	26.95	25.45	29.65
วิทยาศาสตร์	29.17	32.19	35.37	37.95	38.62
มัธยมศึกษาปีที่ 6					
ภาษาไทย	42.61	41.88	47.19	49.26	50.76
สังคมศึกษา	46.51	33.39	36.27	33.02	36.35
ภาษาอังกฤษ	19.22	21.80	22.13	25.35	23.44
คณิตศาสตร์	14.99	22.73	22.73	20.48	21.74
วิทยาศาสตร์	30.90	27.90	33.10	30.48	32.54

จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยจำแนกตามอายุ

กลุ่มอายุ	ปี 2549	ปี 2554	ปี 2557
15 ปีขึ้นไป	7.8	8.2	8.1
15-39 ปี	10.1	10.7	10.7
40-59 ปี	6.9	7.6	7.4
15-59 ปี	8.7	9.1	9.0
60 ปีขึ้นไป	4.2	4.7	4.8

ร้อยละของรายจ่ายการศึกษาภาครัฐต่อ GDP

ที่มา: UNDP , International Human Development Indicators 2014

เพื่อความมั่นใจในข้อมูล ผู้เขียนตามไปดูผลการจัดอันดับ “World Talent Report 2015” ซึ่งดำเนินการโดย The IMD World Competitiveness Center ของสวิสเซอร์แลนด์ โดยการสำรวจขีดความสามารถของประเทศต่างๆ 61 ประเทศ กรณีของ “World Talent Report 2015” จะพิจารณาปัจจัยต่างๆ 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านการลงทุนและพัฒนา (Investment and Development) ปัจจัยด้านความดึงดูด (Appeal) และปัจจัยด้านความพร้อม (Readiness)

Investment and development factor	Appeal factor	Readiness factor
<ul style="list-style-type: none"> • Total public expenditure on education • Total public expenditure on education (per pupil) • Pupil-teacher ratio (primary) • Pupil-teacher ratio (secondary) • Apprenticeship • Employee training • Female labor force • Health infrastructure 	<ul style="list-style-type: none"> • Cost of living • Attracting and retaining • Worker motivation • Brain drain • Quality of life • Foreign skilled people • Remuneration in services professions • Remuneration of management • Effective personal income tax rate • Personal security and private property rights 	<ul style="list-style-type: none"> • Labor force growth • Skilled Labor • Finance skills • International experience • Competent senior managers • Educational system • Science in schools • University education • Management education • Language skills • Student mobility inbound • Educational assessment - PISA

* New indicators to this edition are in bold

ในส่วนของ “ปัจจัยด้านการลงทุนพัฒนา” IMD สนใจการลงทุนในภาคการศึกษา ทั้งยอดรวมการลงทุน และค่าเฉลี่ยต่อจำนวนนักเรียน สัดส่วนครูต่อจำนวนนักเรียน การฝึกงาน การฝึกอบรมพนักงาน การใช้จ่ายแรงงานสตรี และโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุข “ปัจจัยด้านความดึงดูด” ก็จะสนใจค่าครองชีพ คุณภาพชีวิต แรงจูงใจ อัตราสมองไหล ความสามารถในการดึงดูดให้คนทำงาน การจ่ายค่าตอบแทน ในขณะที่ “ปัจจัยด้านความพร้อม” ก็จะพิจารณาอัตราการเติบโตของแรงงาน แรงงานทักษะ ความสามารถด้านการเงิน ประสิทธิภาพการทำงานกับต่างประเทศ ความสามารถของผู้บริหารระดับสูง ระบบการศึกษา การศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และการจัดการ ภาษา และการประเมินสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา สรุปง่าย ๆ ว่าปัจจัยด้านความพร้อมดูเหมือนจะแสดงให้เห็นผลลัพธ์ของการลงทุน และการบริหารจัดการ (อันส่งผลต่อการดึงดูดให้ผู้คนจะทำงานด้วย) ความสนุกและน่าสนใจเกิดขึ้นเมื่อเราพลิกไปดูผลการสำรวจและจัดอันดับ “Talent” ของประเทศไทยเทียบกับอีก 60 ประเทศ (รวม 61 ประเทศ) ผู้เขียนขอชวนคุณผู้อ่านพุ่งความสนใจไปที่ปัจจัยด้านการลงทุน เทียบกับปัจจัยด้านความพร้อม

THAILAND

Rank 2015

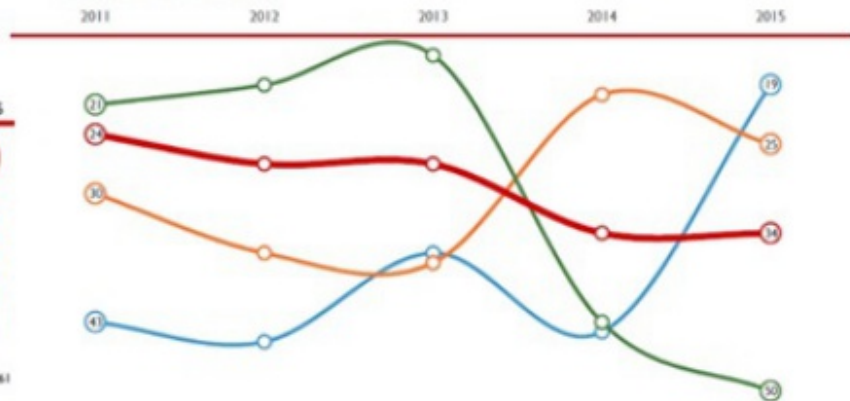
Overall 34

Investment & Development 19

Appeal 25

Readiness 50

of 61

Factor 1 : Investment and Development

Criteria		Value	2015 Rank
Total Public Expenditure on Education	Percentage of GDP	4.15 %	39
Public Expenditure on Education per Pupil (Secondary)	Percentage of GDP per capita	37.41 %	2
Pupil-Teacher Ratio (Primary Education)	Ratio of students to teaching staff	16.28 Ratio	34
Pupil-Teacher Ratio (Secondary Education)	Ratio of students to teaching staff	19.91 Ratio	55
Apprenticeships	Are sufficiently implemented	5.02 Survey	21
Employee Training	Is a high priority in companies	6.32 Survey	19
Female Labor Force	Percentage of total labor force	45.48 %	33
Health Infrastructure	Meets the needs of society	6.19 Survey	28

Factor 3 : Readiness

Criteria		Value	2015 Rank
Labor Force Growth	Percentage change	-2.05 %	57
Skilled Labor	Is readily available	4.98 Survey	46
Finance Skills	Are readily available	5.45 Survey	48
International Experience	Of senior managers is generally significant	5.68 Survey	26
Competent Senior Managers	Are readily available	5.26 Survey	37
Educational System	Meets the needs of a competitive economy	3.93 Survey	46
Science in Schools	Is sufficiently emphasized	3.81 Survey	50
University Education	Meets the needs of a competitive economy	4.16 Survey	53
Management Education	Meets the needs of the business community	4.73 Survey	52
Language Skills	Are meeting the needs of enterprises	3.38 Survey	53
Student Mobility Inbound	Foreign tertiary-level students per 1000 inhabitants	0.32 Number	49
Educational Assessment - PISA	PISA survey of 15-year olds	427.0 Value	44

ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเรามีการลงทุนในภาคการศึกษาสูงเป็นอันดับต้นๆ ของ 61 ประเทศ แต่ทว่าผลลัพธ์ตอนจบกลับพบว่าทักษะฝีมือ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ภาษา และการทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษากลับตกไปอยู่อันดับท้ายๆ ของประเทศทั้งหมด (อันดับเกิน 45 แทบจะทุกรายการ)

เกิดอะไรขึ้นกับการพัฒนาบุคลากรของประเทศไทย?

ผู้เขียนสอนหนังสืออยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ.2537 เมื่อครั้งสำเร็จการศึกษาแค่ระดับปริญญาตรีด้านวิศวกรรมศาสตร์ และผ่านเข้าสู่กระบวนการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยด้วยการรับทุน

ทั้งการทำวิทยานิพนธ์ร่วมกับนักวิจัยชื่อดังในต่างประเทศ ตลอดจนการศึกษาต่อระดับปริญญาเอก
อาจกล่าวได้ว่าได้เคยผ่านการเป็นอาจารย์รุ่นเยาว์ความรูระดับปริญญาตรี-โท ในช่วง 8 ปีแรกของการทำงาน
ยอมรับว่าก็สามารถสอนหนังสือให้กับลูกศิษย์ด้วยระดับความรู้และประสบการณ์เท่าที่เคยมี

และอาจพูดว่าตัวเองเริ่มเข้าสู่การเป็นครูบาอาจารย์เต็มตัวหลังปี พ.ศ.2547

เมื่อจบการศึกษาในระดับปริญญาเอกและมีประสบการณ์ทำงานวิจัยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ มากขึ้น

โดยประสบการณ์ส่วนตัวหากหากกันโดยปัจเจกบุคคล

ผู้เขียนพบว่านักเรียนนักวิชาการของไทยหลายต่อหลายคนที่ไม่ได้มีทักษะฝีมือด้อยไปกว่า

ชาวต่างชาติเลย บ่อยครั้งมีทักษะฝีมือที่เหนือกว่าด้วยซ้ำ จากข้อมูลทั้งของสภาพัฒนฯ และ IMD

ดูเหมือนประเทศไทยอาจไม่ได้มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นมูลฐานนัก

แต่อาจจะเริ่มโซซัดโซเซในระดับมัธยมปลาย อาชีวศึกษา และลมเหลวอย่างสิ้นเชิงในระดับอุดมศึกษา

แล้วเกิดอะไรขึ้นกับการศึกษาในประเทศไทย?

เราไม่ได้ไม่ลงทุนกับการศึกษา เราไม่ได้ไม่ใส่ใจกับการศึกษา (เปลืองๆ

ใส่ใจมากเกินไปถึงจนถึงกับต้องมากรอกสารพัดเอกสารเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อนๆ

อาจารย์ด้วยกันคงคุ้นเคยและมีความสุขกับการกรอกเอกสาร “มคอ” ที่ใครๆ แฉว่า “ไม่มีใครอ่าน” กันอย่างดี)

อยากฝากผู้อ่านช่วยกันคิด แล้วเราจะกลับมาคุยกันต่อในตอนต่อไปครับ

**ผู้เขียน ผศ.ดร.ประมวล สุธีจาร์วัฒน ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

ที่มา [มติชนออนไลน์](#) วันที่ 3 มีนาคม 2559